

НАУКА І ОСВІТА

SCIENCE AND EDUCATION

НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ

Науково-практичний журнал
ПІВДЕННОГО НАУКОВОГО ЦЕНТРУ НАПН УКРАЇНИ

Педагогіка

4'2011/С

*Спецвипуск до 195-річчя Державного закладу
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського”*

**Проект: “Дошкільна, передшкільна та початкова ланки освіти:
реалії та перспективи”**

НАУКА І ОСВІТА

SCIENCE AND EDUCATION – НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ

№4/С, ЧЕРВЕНЬ-ЛИПЕНЬ, 2011

Педагогіка

Науково-практичний журнал Південного наукового Центру НАПН України. Рік заснування – жовтень 1997
Постановою Президії ВАК України №1-95/6 від 06.10.2010 р. журнал внесено до переліку ВАК України
за фахом педагогіка.
Постановою Президії ВАК України №1-05/7 від 10.11.2010 р. журнал внесено до переліку ВАК України
за психологічними науками.

Спецвипуск до 195-річчя Державного закладу "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського"

Проект: «Дошкільна, передшкільна та початкова ланки освіти: реалії та перспективи»

За науковою редакцією академіка НАПН України А.М. Богуш

Редакційна колегія

О.Я. ЧЕБИКІН, д. психол. н., професор, академік НАПН України
(головний редактор),

А.М. БОГУШ, д. пед. н., професор, академік НАПН України
(заступник гол. редактора, педагогіка, методика),

І.М. БОГДАНОВА, д. пед. н., професор,

Л.К. ВЕЛИТЧЕНКО, д. психол. н., професор,

Н.Ф. КАЛІНА, д. психол. н., професор,

Е.Е. КАРПОВА, д. пед. н., професор,

З.Н. КУРЛЯНД, д. пед. н., професор,

А.Ф. ЛІНЕНКО, д. пед. н., професор,

Ю.Б. МАКСИМЕНКО, д. психол. н., професор,

Р.Ю. МАРТИНОВА, д. пед. н., чл.-кор. НАПН України,

О.П. САННІКОВА, д. психол. н., професор,

С.М. СИМОНЕНКО, д. психол. н., професор,

Л.А. СНІГУР, д. психол. н., професор,

М.П. ЧЕРКАСОВ, ст. наук. співробітник

(відповідальний секретар).

ББК 74я 54

Н34

УДК 37 (05) "54-02"

Журн. Науково-практичний.

Педагогіка і психологія.

Зареєстровано 11. 06. 1997 р. серія КВ № 2802

© Південний науковий Центр НАПН України, 2010

Рекомендовано до друку Вченою Радою
ПНЦ НАПН України 10.05.2011 р. (Пр. № 5).

Здано до набору 16.05.2011 р. Підп. до друку 30.05.2011.

Формат 60x90/16. Папір друк. №1.

Друк офсетний. Обл.-вид. арк. 63,35. Ум. друк. арк. 66,5.

Наклад 200 прим. Зам. № 14.

Комп'ютерна верстка О.І. Кисельова

Редакція англійських текстів Г.В. Мельниченко

Видається за сприяння Державного закладу "Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського"

Адреса редакції: 65014 Одеса, вул. Пушкінська, 23.

Тел. 725-29-13 (головн. редактор, заст. головн. редактора; відповідальний секретар).

E-mail: NaukaiOsvita2006@rambler.ru

ЗМІСТ

<i>Богусь Алла</i> Феномен "Передшкільна освіта" в системі неперервної освіти.....	6
<i>Бондар Володимир</i> Традиційна й нова парадигма освіти педагогічних кадрів.....	9
<i>Савченко О.Я.</i> Компетентнісний підхід як чинник модернізації початкової освіти.....	13
<i>Балакірева В.А.</i> Модель готовності майбутніх учителів до організації самостійної навчальної роботи молодших школярів у закладах інтернатного типу.....	17
<i>Бешевець Л.В.</i> Упровадження самостійної роботи майбутніх учителів при вивченні педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах.....	20
<i>Беленька Г.В.</i> Здоров'я дитини крізь призму родинного виховання.....	22
<i>Беляк О.М.</i> Професійно-мовленнєва діяльність майбутнього вчителя-словесника.....	26
<i>Біда О.А., Бугакова Л.О.</i> Проблеми розвитку здібностей дитини в працях вітчизняних та зарубіжних учених.....	28
<i>Біла О.О.</i> Визначення групи фахівців-соціологів у соціально-педагогічному професійному середовищі.....	31
<i>Богданова І.М.</i> Шляхи вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів.....	34
<i>Боднар Н.М.</i> Особливості підготовки вчителя початкових класів до формування графічної навички учнів.....	37
<i>Бойчук П.М.</i> Стан та перспективи підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах педагогічного коледжу.....	40
<i>Бондаренко В.В.</i> Формування соціально-комунікативної активності молодших школярів в освітньому середовищі.....	42
<i>Бондаренко Т.Є.</i> Застосування інтерактивних технологій як ефективного засобу формування здорового способу життя учнівської молоді.....	45
<i>Борин Г.В.</i> Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх педагогів до керівництва художньою працею дітей дошкільного віку.....	48
<i>Борова В.Є.</i> Виховання інтонаційної виразності мовлення дітей із недоліками звуковимови.....	51
<i>Борщенко В.В.</i> Сутність професійної культури майбутнього вчителя початкових класів у сучасній педагогіці.....	54
<i>Бриль Г.К.</i> Формування та корекція іміджу сучасного вчителя початкових класів.....	56
<i>Будник О.Б.</i> Теоретико-методологічні основи проектування етновиховного середовища початкової школи.....	59
<i>Бутенко О. Г.</i> Виховання шанобливого ставлення до матері в старших дошкільників як психолого-педагогічна проблема.....	63
<i>Вишник О.О.</i> Дослідження рівня розвитку навичок мовленнєвої діяльності учнів 1-2 класів.....	66
<i>Владимирова А.Л.</i> Актуальність проблем естетичного виховання дітей засобами національного пісенного фольклору.....	71
<i>Врадій К. М.</i> Формування об'єктивного ставлення до професійно-ціннісної інформації у майбутніх учителів початкових класів.....	73
<i>Врочинська Л.І.</i> Соціальні та психолого-педагогічні засади взаємодії дошкільного закладу та сім'ї у вихованні гуманної поведінки дітей старшого дошкільного віку.....	76
<i>Вторнікова Ю.С.</i> Психологічна природа комунікативної компетентності.....	79
<i>Гайсанов К.Р.</i> Цінності в структурі начального образования.....	84
<i>Ганчук О.В.</i> Організація групової пізнавальної діяльності студентів під час навчання географії.....	87
<i>Гецько С.І.</i> Педагогічна допомога дошкільного навчального закладу родині у вихованні дитини з особливими потребами.....	90
<i>Головко М.Б., Крайнова Л.В.</i> Педагогічні умови екологічної освіти дошкільників.....	93
<i>Голота Н.М.</i> Аналіз підготовки дітей до школи в практиці зарубіжної дошкільної освіти.....	96
<i>Голуб О.В.</i> Підготовка майбутніх учителів до формування життєвої компетентності учнів початкової школи.....	99
<i>Горлова А.В.</i> Шляхи попередження дезадаптації майбутніх п'ятикласників.....	102
<i>Грамастик Н.В.</i> Модель педагогічної системи формування екологічної відповідальності в майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.....	105
<i>Григоренко Г.І., Жадан Р.П.</i> Проблема підготовки педагогів ДНЗ до впровадження економічної освіти дошкільників.....	109
<i>Гриценко І.В.</i> Творчий розвиток молодших школярів засобами музичного мистецтва.....	112
<i>Данильченко Н.И.</i> Текст как объект изучения в начальной школе.....	115
<i>Данильчук Л.О.</i> Соціальна профілактика торгівлі, експлуатації та жорстокого поводження з дітьми.....	118
<i>Дегтяренко Т. В., Зиборова О.А.</i> Роль батьківських організацій в комплексній реабілітації аутичних дітей.....	120
<i>Дегтяренко Т.В., Коваліна В.Г.</i> Комплексна оцінка стану фізичного та психічного розвитку дітей раннього віку з наслідками перинатальної енцефалопатії.....	125

Дегтяр
речев
лакти
Дегтяр
мово
Дегтяр
Джард
самов
Доббе
телів
Далін
вання
ально
Дроно
просто
Жарос
Желан
Зайчен
ніх пе
Закорч
дошко
Іванці
Іванов
майбу
Іщенко
елемен
Ілясо
игр с л
Карап
початк
Карда
та поча
Карна
Карпо
поколе
Кисель
Ковале
Коваль
Колбін
форму
Комар
Кон О.
Кондр
харчув
Корос
и навч
Кочет
соврем
Кулінк
підлітк
Куліш
дітей д
Кухари
ської н
Литви
процес
Лісовс
старше
Літовч
Луцан
Migaw
Макси
з батьк

сну картину світу, яку несе в собі дошкільник, треба продовжувати розвивати, формуючи більш фундаментальну наукову його картину.

Отже, педагогічні умови сучасної екологічної освіти повинні виходити зі стандарту і враховувати

всю різноманітність впливів на дитину з боку Природи, найближчих людей та більш широкого соціуму. Вони потребують систематизації і конкретизації, урахування реалій, в яких виховується конкретна дитина. Це стане предметом подальших розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 2002.
2. Горбатенко О.Ф. Система екологічного виховання в ДООУ / О.Ф. Горбатенко. – Волгоград, 2008.
3. Грехова Л.И. Экологическая подготовка детей в дошкольных образовательных учреждениях / Грехова Л.И. – Ставрополь, 1998.
4. Колесник М.О. Екологічне виховання учнів на засадах "глибинної екології" в процесі вивчення біології: Автореф. дисс. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. / Колесник М.О. – Тернопіль, 2003.

5. Лисенко Н.В. Практична екологія для дітей / Лисенко Н.В. – Івано-Франківськ, 1999.
6. Маршицька В.В. Екологічні проекти / Маршицька В.В. // Дошкільне виховання. – 2001. - №5.
7. Николаева С.Н. Методика екологічного виховання дошкільників / Николаева С.Н. – М., 2004.
8. Тарасенко Г. Діти і природа. Як діти виражають свою любов до природи / В кн.: Дитина – педагог: сучасний погляд. – Луганськ, 2010.
9. Ясвин В.А. Психологія общення с природой / Ясвин В.А. – М., 2005.

УДК 37.013.74/372.3

Н.М. Голота (Україна, м. Київ)

АНАЛІЗ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ В ПРАКТИЦІ ЗАРУБІЖНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розкриваються особливості підготовки дітей до школи в системах дошкільної освіти різних країн, акцентовано увагу на важливості забезпечення наступності між дошкільною освітою і початковою школою, урахуванні рівня розвитку дитини на момент вступу до школи.

Ключові слова: підготовка до школи, готовність дітей до шкільного навчання, дошкільна освіта, передшкільна освіта.

На сучасному етапі розвитку української незалежної держави актуальним є питання удосконалення вітчизняної освітньої системи відповідно до світових вимог загалом і Болонського процесу зокрема. Одним із пріоритетних напрямів виховання на сучасному етапі є "розроблення теоретико-методологічних аспектів національної системи виховання з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду". Звернення до зарубіжного досвіду важливо для стимулювання процесів взаємозбагачення культурних, духовних цінностей різних народів, їх освітніх систем, що справлятиме вплив на розвиток людської цивілізації в цілому.

Вступ України до Євросоюзу відкриває нові можливості для розвитку країни, а також передбачає співробітництво з європейськими країнами в різних галузях: політиці, економіці, освіті, культурі тощо. Інтеграційні процеси, спричинені науково-технічною революцією, демократизація та гуманізація суспільного життя, розв'язання глобальних проблем людства зумовили потребу в міжнародних зв'язках, порівнянні систем освіти, яка на сучасному етапі стає однією з провідних сфер життєдіяльності людини. Зближення української системи освіти зі світовими стандартами знаходить своє відображення в змінах, що вносяться в її зміст на всіх ланках. Це передбачає наукове обґрунтування педагогічної доцільності впровадження досягнень зарубіжного досвіду у вітчиз-

няну освітню практику, допустимих меж орієнтації на закордонні досягнення та напрацювання в цій галузі; виявлення співвідношення спільного та специфічного в інтеграції зарубіжного та вітчизняного досвіду. Використання світових досягнень у галузі освіти сприятиме успішному входженню України в європейський та світовий науково-педагогічний освітній простір. У зв'язку з цим держава приділяє все більше уваги навчанню і вихованню найменших членів суспільства, адже від розвитку дитини в дошкільному віці залежить успішність її подальшого навчання і становлення особистості.

На сьогоднішній дошкільна освіта в Україні, зберігаючи найкращі досягнення вітчизняної педагогіки, продовжує набувати нових рис: демократичності, особистісної зорієнтованості, гуманістичності. Реалізація особистісно орієнтованого підходу до дітей дошкільного віку в освітньому просторі дошкільного навчального закладу потребує від науковців та педагогів варіативності у формуванні та впровадженні педагогічних концепцій, пошуку ефективних методик і технологій виховання і навчання. У методичних аспектах реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку "Я у світі" підкреслюється, що час потребує педагога-новатора, здатного вносити у власну діяльність прогресивні ідеї, запроваджувати нововведення, винаходити щось корисне, замінювати віджиле новим. Такий педагог

– умілий та об'єктивний експерт: він терпляче спостерігає за дітьми, вивчає та уточнює для себе типові прояви кожного, уважно аналізує факти, з'ясовує їх причини, ознайомлюється з обставинами, виробляє виважені судження та об'єктивні оцінки. Йому притаманні високі особистісна та професійна культура, творчий потенціал, смілива педагогічна позиція, сучасний світогляд, чіткі переконання, усвідомлення своєї відповідальності перед життям, вихованцями, сім'ями, які довірили йому найдорожче. Такий освітянин – прибічник педагогіки нового часу [5].

Актуальність обраної теми пояснюється тим, що реалізація вищевказаних стратегічних завдань неможлива без знання стану, основних тенденцій та закономірностей розвитку дошкільної освіти в різних країнах, регіонах і світу загалом. Одним з таких завдань є підготовка дитини до школи, від чого залежатиме подальший розвиток дитини та успіхи в навчанні.

Метою нашої статті є з'ясування особливостей підготовки дітей до школи в деяких країнах світу, які передбачено здійснити через такі завдання:

- визначення необхідності підготовки дітей до школи в системі дошкільної освіти інших країн;
- проаналізувати концептуальні підходи підготовки дітей до шкільного навчання у різних країнах;
- з'ясувати тенденції наступності між дошкільними і початковими ланками освіти в різних країнах.

Сьогодні в Україні можна виділити дві організаційні складові проблеми підготовки дитини до школи. Перша – полягає у відсутності рівноцінних умов підготовки дітей старшого дошкільного віку до вступу в школу (виховання дітей в сім'ї та в різних типах ДНЗ). Співвідношення цих частин різне в містах та селах України. Друга проблема полягає в тому, що певна кількість державних дошкільних навчальних закладів, приватних центрів розвитку дитини перетворилися на установи форсованого навчання, на своєрідні тренувальні майданчики з підготовки дітей до вступу у престижні школи, ліцеї, гімназії. Цікаво, що така діяльність – майже "шкільне життя" маленьких дітей дуже подобається їх батькам – у такій організації освітнього процесу вони вбачають запоруку успіху дитини в навчанні в школі. Усі ці реалії сьогодення й визначають проблему підготовки до школи як одну з найактуальніших у дошкільній педагогії. У зв'язку з цим, особливого значення надається всебічному аналізу досвіду з формування системи підготовки до навчання у школі у зарубіжних системах дошкільної освіти й саме там, де він видається вітчизняним науковцям і практикам як позитивний.

Дослідження А.Джуринського, Л.Парамонової, О.Протасової свідчать, що в більшості країн момент готовності дитини до школи визначається психологом на основі спостережень за її поведінкою у спеціально створеній ситуації. Як правило, дітям задають питання (у зростаючому за складністю порядку): як дитину звать, як звать її батьків, де вона живе, куди зараз прийшла, який день тижня і число сьогодні, вчора, завтра, у який час доби відбуваються певні події; демонструють і пропонують назвати зображення окремих пред-

метів і тварин і вказати, які предмети підходять один до одного, яку вони мають загальну назву; пропонують описати зміни в ситуації, назвати вісім кольорів і вказати на предмет за ознакою кольору; перерахувати предмети і назвати кількість, провести лінію через певну кількість предметів, назвати цифри й числа (до 100), назвати букви, прочитати слова з 3 – 7 букв (як великих друкованих, так і маленьких прописних), прочитати невелике оповідання і відповісти на питання за його змістом, написати своє ім'я та прізвище, окремі букви й слова. Якщо школа спеціалізована, то педагоги можуть пред'явити додаткові вимоги до вступників. Психолог та приймальна комісія вирішують, чи готова дитина до вступу до школи. Якщо ні, то їй пропонують прийти через рік (повторити підготовчий клас).

Варто зазначити, що в деяких країнах, як Німеччина, Нідерланди чи Данія, головним завданням дошкільного виховання вважається виховання у сім'ї. Тому цей етап навчання дитини розглядається не стільки як окреслений рівень освіти, скільки як процес усупільнення. У таких країнах, як Бельгія, Франція, Італія та Іспанія, завданням дошкільного виховання є поступове ознайомлення дітей із "шкільним середовищем". Тому дошкільна освіта в цих країнах містить основні елементи навчання читання, письма та рахунку [1]. Зазначимо, що в таких країнах, як Канада, Австралія, Нідерланди підготовка дітей до школи в нашому розумінні взагалі не є актуальною і не передбачає особливого навчання. Наприклад, в Австралії навчання дитини дошкільного віку вважається навіть шкідливим, оскільки заважатиме дитині виявити свою самобутність і оригінальність.

О.Кононко, вивчаючи проблему наступності між дошкільною та шкільною освітою, переконливо стверджує, що дошкільному навчальному закладу і школі необхідно подбати про послідовність, поступовість принципів навчання і виховання, і не лише заміну старого новим, а й збереження здобутків попереднього етапу життя дитини.

Слід відзначити, що найбільш позитивним у цьому плані видається досвід організації дошкільної освіти Франції, де з 1975 року діє закон про школу, який передбачає заходи щодо забезпечення наступності між дошкільним навчанням і школою. Безперечним достоїнством французької системи освіти є розподіл п'ятирічного терміну навчання у початковій школі на два цикли, які передбачають здійснення тісних взаємозв'язків в організації навчального процесу материнської і початкової шкіл. Своєрідним організаційним аспектом є той факт, що навчання дітей у материнській школі (чи підготовчому класі) і початковій школах (протягом двох років) здійснює один педагог, що свідчить про тісний зв'язок між ланками освіти. Відповідно у державних навчальних закладах педагогів готують як до роботи в дошкільних закладах, так і в початковій школі, тобто вони отримують подвійну кваліфікацію. Слід відзначити, що запровадження цього аспекту в організацію навчально-виховного процесу вітчизня-

них закладів освіти сприяло б більш ефективному входженню дитини в новий соціум, її адаптації до шкільного навчання. Наразі вчені (Л. Голуб, Л. Машкіна, О. Нікулочкіна, О. Савченко, О. Скрипченко) стверджують, що діти, які приходять до школи, не готові до нових форм співробітництва з дорослими й однокласниками, до зміни соціального статусу, соціальної ситуації розвитку.

Багато спільного можна знайти у спрямуванні освітньої політики України і Німеччини: прагнення до всебічного розвитку особистості дитини, оптимальної підтримки кожної людини, надання їй можливості особистісної, професійної освіти; виховання підростаючого покоління самостійними громадянами, відповідальними за свою демократичну державу, утвердження національно-культурних і загальнолюдських цінностей, стимулювання саморозвитку у відповідності з потребами особистості і вимогами суспільства. Однак такі цілі досягаються різними шляхами, відповідно й особливості організації освіти будуть різними. Так, тільки досягнення дитиною шестирічного віку є ознакою готовності до школи, переходу дитини у нове соціальне середовище. У свою чергу, школа вважається готовою до прийому дітей до навчання, якщо вона у змозі прийняти дітей з різним рівнем розвитку. Це досягається за допомогою варіативних програм, здійснення диференційованого підходу до дитини в процесі навчання. Деякі зарубіжні дослідники (Т. Зборовська та інші) відзначають як надзвичайно позитивний той факт, що в Німеччині значна кількість дітей до шестирічного віку виховується переважно у сім'ї, тобто перевагу сімейного виховання над суспільним. У дошкільних закладах Німеччини розповсюджена організація практичних занять та екскурсійних програм, як і у школі. Безперечним досягненням німецької системи освіти стало створення груп подовженого дня на базі дитячих садків, де учні разом з педагогами і самостійно займаються різними цікавими для них справами (спортивними іграми, випіканням кондитерських виробів тощо), а не тільки готують домашнє завдання.

Законодавче впровадження обов'язкової річної дошкільної підготовки шестирічних дітей у Польщі (з 2004 року) вважається позитивною зміною щодо вирівнювання освітніх шансів дітей з різних соціальних верств. Дошкільна освіта в Польщі охоплює дітей від 3 до 6 років і реалізується в двох типах освітніх закладів – у дитячих садках і дошкільних відділеннях для дітей шестирічного віку при основних школах, у так званих "нульових класах". Навчання у школі у Польщі починається з 7 років. На думку польських педагогів і психологів, дошкільна освіта сприяє розвитку дітей і є шансом для досягнення ними подальших навчальних успіхів у школі. Однак перебування дітей у дитячому садку тільки протягом року, особливо для малят, які живуть у несприятливих умовах, вважається надто коротким. Проблема так званого "шкільного порогу" є предметом турботи багатьох педагогів та неодноразових намагань його вирішення. Одним із способів було впровадження в I –

III класах інтегрованого навчання й описових оцінок, що має на меті сприяти формуванню у дітей позитивної мотивації до навчання та активному здобуванню знань.

Однією зі спроб подолання шкільного порогу є розробка проекту цілісної програмної основи елементарної освіти, яка поєднує дошкільне виховання і початкове навчання і передбачає активну роль дитини в процесі конструювання її знань, врахування цілісності навчання і виховання. Зміст проекту визначає три освітні площини, що відповідають головним показникам активності дитини в період початкової освіти: пізнання, діяльності та ставлення до світу і охоплює суспільні, пізнавальні, художні, мовні, технічні та інші напрями при врахуванні вікових можливостей та потреб дітей. Концентрована побудова змісту програмних основ дає змогу перейти від конкретного до більш загального змісту, від простого до складного, від гри до завдання і т.п. Істотним фрагментом проекту програми є "характеристика дитини наприкінці елементарної освіти". Вміщені в проекті завдання і зміст, врахування можливостей і проблем дитини, соціального, зокрема сімейного, а також природного і культурного контексту, повинні інтегруватися в щоденну працю з дітьми в дитячому садку і I – III класах.

Важливим аспектом у цій програмі є передбачення співпраці між вихователем і вчителем початкових класів, яка полягає в тому ж, що і у нас в країні: вихователь повинен усвідомлювати, до яких завдань слід готувати дошкільнят, а вчитель – на які знання дітей слід спиратись у їх навчанні [1]. На відміну від німецьких, польські педагоги вважають, що всі дошкільнята повинні мати однакові стартові умови перед навчанням у початкових класах, тобто однакову підготовку, оптимальний для них рівень розвитку власних можливостей, щоби в шкільному навчанні зосередитися на їх розвиткові, підвищенні ефективності учіння, а не вирівнюванні і ліквідації відставання від ровесників. У країнах пострадянського простору, де простежуються однакові тенденції у розвитку освіти, почали розробляти проблему перед шкільної освіти, під якою розуміють підготовку дітей, що не відвідують дошкільні заклади, до школи. Наприклад, у 2004 році Міністерство освіти Російської Федерації запропонувало як альтернативу до навчання і виховання дітей у дитячих садках створити систему перед шкільної освіти, основну мету якої було визначено таким чином: "вирівнювання стартових можливостей майбутніх школярів, щоб у них не виникло стресів, комплексів, почуття приниження, які можуть відбити бажання навчатися на всі наступні роки".

У зв'язку з цим у країні почали розробляти програмно-методичне забезпечення процесу формування готовності дітей до навчання в школі й вирівнювання їх стартових можливостей. Серед них: цілісні комплекси освітніх програм (для дітей від 5 до 11 років), уніфіковані й розроблені на основі здоров'язберігаючих технологій, що спрямовані на систему інтенсивного розвитку дитини з орієнтуванням на вершину її інтелекту; критерії ступеневої готовності дитини до подальшого шкільного

навчання (з 7 років), зокрема таких, як "підготовлений", "у стадії готовності", "умовно підготовлений", "не підготовлений"; диференційований зміст навчання з урахуванням динаміки розвитку дітей; програми дослідження психічних процесів, що відбуваються в процесі навчальної діяльності дітей від п'яти з половиною до семи років; програми комплексних досліджень ступеня стомлюваності дітей за умови тривалого їх перебування в колективі однолітків; обґрунтування рівнів особистісного розвитку (фізична зрілість, психологічна готовність до сприйняття); концепція переосмислення простору розвитку дитини з орієнтуванням на нову освітню ситуацію; матеріали до впровадження інтерактивних способів навчання на основі інноваційних технологій з обов'язковим включенням технічного забезпечення й орієнтування на мікросоціум; методичні рекомендації для дітей батьків дітей, які не відвідують дошкільні заклади; методичні рекомендації для педагогів, які здійс-

нюють перед шкільну підготовку.

Відтак у країні було створено прецедент для пошуку нових підходів щодо пропедевтики початкового навчання з метою охоплення цим процесом дітей, які не відвідували дитячих садків. При цьому для задоволення потреб дитини, школи й суспільства в цьому аспекті освітньої діяльності було передбачено інтегрувати зусилля педагогів суміжних ланок освіти і батьків.

Висновки. Аналіз підготовки дітей до школи в різних країнах світу дозволив визначити основні тенденції цієї проблеми: необхідність врахування рівня розвитку дитини на момент вступу до школи; забезпечення наступності між дошкільною і початковими ланками освіти, що полягає в узгодженні програмового змісту підготовки дітей старшого дошкільного віку в умовах дошкільної освіти і початкової школи, тісної співпраці педагогів суміжних ланок освіти; можливість варіативної підготовки дітей в умовах дошкільної, передшкільної і початкової освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василюк А.В. Стан і тенденції дошкільної освіти в Польщі / Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки, 2006. - №5. - С.171-175.
2. Джурицкий А.Н. Развитие образования в современном мире / А.Н.Джурицкий. - М.: 1999. - 195 с.
3. Парамонова Л.А., Протасова Е.Ю. Дошкольное и начальное образование за рубежом: история и современность. - М.: Просвещение, 2001.

4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: "Академвидав", 2004. - 456 с.

5. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку "Я у світі" / О.Л. Кононко, З.П.Плохій, А.М. Гончаренко та ін. - К.: Світич, 2009. - 208 с.

УДК 378.013+372+370.114

О.В. Голуб (Україна, м. Бердянськ)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті визначено оптимальні умови підготовки студентів до виховного процесу в початковій школі, а саме: організаційно-методична підготовка до виховного процесу у ЗНЗ; уведення у навчальний процес ВНЗ курсу за вибором студентів "Особливості формування життєвої компетентності школярів", використання нетрадиційних форм організації навчальної діяльності зі студентами – тренінги, організаційно-діяльнісні ігри, рольові та ділові ігри, дискусійна трибуна, вивчення досвіду роботи кращих педагогів щодо організації колективно-творчих справ.

Ключові слова: життєва компетентність, майбутні вчителі початкової школи.

Оновлення суспільства вимагає певних змін в існуючій системі освіти. У Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ ст. визначено, що основним завданням сучасного ВНЗ є максимальне розкриття потенціалу кожного учня, підготовка його до активного соціального життя. Тому проблема формування життєвої компетентності школярів як складової соціально зрілої особистості є найбільш важливою у теорії і практиці виховання.

У розробці проблеми формування життєвої компетентності дітей і молоді значну роль відіграли праці філософів (П. Адо, Р. Барт, Н. Корабльова, С. Кримський, М. Култаєва, В. Малахов, М. Фуко, Н. Хамітов), психологів (В. Дружинін, А. Мінаєв, Л. Мітіна, К. Обуховський, Л. Петровська, Л. Сохань, Т. Титарє-

нко, В. Циба) та педагогів (Б. Вульфсон, В. Долл, І. Єрмаков, Т. Єрмаков, Т. Каткова, О. Кононко, Г. Несен, В. Ницета, Л. Пермінова, М. Рижаків, Г. Халаш та ін.). Як зазначено в Державному стандарті початкової освіти, ключові (життєві) компетентності мають реалізовуватися в кожній освітній галузі, а рівень їх сформованості має слугувати результатом навчального процесу. Життєва компетентність розглядається нині як необхідна психолого-педагогічна умова повноти самореалізації особистості й досягнення нею вершин свого самоздійснення.

Сучасний етап розвитку освіти в Україні виявив низку суперечностей, серед яких головними є протиріччя між потребою суспільства в громадянах із висо-